

Ukraina och Gaza blottar dubbelmoralen

Skolboksexempel på hur den fria debatten inte ska se ut

Frida Stranne

Detta är en kulturartikel som är en del av Aftonbladets opinionsjournalistik.
Publicerad 2024-01-10 05.00

Det är lätt att förstå överstelöjtnant **Joakim Paasikivi**, som valde att hoppa av som expert för Dagens Nyheter efter **Johan Cronemans** [skarpa krönika](#) om mediernas enögdhet.

Det är anmärkningsvärt att en person som Paasikivi motsätter sig själva fundamentet i det fria samtalet, men inte *konstigt*. Om man har fått stå i mediernas centrum i 1,5 år oemotsagd och behandlats som expert på allt som rör en komplex konflikt, följer rimligen en känsla av oantastlighet.

Händelsen blottar den inskränkthet som kännetecknat den svenska debatten om [Nato](#) och kriget i [Ukraina](#) sedan Rysslands invasion. Omgående försvann förmågan att diskutera de svåra frågor som omgärdar kriget på ett adekvat sätt. Några få tongivande debattörer och experter fick avgöra hur vi skulle förstå det som hände. Vi fick lära oss att om vi bara slänger in mer vapen i maskineriet, och ännu lite mer, så kommer [en seger ”snart” vara här](#). Men också att Natos expansion inte haft något med kriget att göra, att det inte fanns något förhandlingsutrymme och att kampen står mellan frihet och tyranni överallt.

Alla som gått emot berättelsen har anklagats för att [gå Putins ärende](#). Personangreppen har haglat mot dem som sagt att kriget inte kommer vinnas på slagfältet, vilka riskerna med ett långdraget krig är, eller pekat ut historiska mönster som lär oss vad som sannolikt kommer att hända om vi inte också verkar för förhandlingar. Historiska fakta har förkastats och hånats, trots att dessa varit centrala för Washingtons egna [analyser sedan kalla krigets slut](#). Kriget i Ukraina har [inte ansetts behöva](#) kontextualiseras alls.

Klimatet som skapats har varit ett skolboksexempel på hur en fri och öppen debatt *inte* ska se ut. Medborgare och beslutsfattare har inte getts möjlighet att förstå olika handlingsalternativ i den nya osäkra miljö vi befinner oss i. Särskilt inte några som syftar till fred. En lång rad viktiga röster har tystnat eftersom de inte orkar eller vågar utsätta sig för de drev som uppstår om man inte följer strömmen.

Med Israels bombningar av [Gaza](#) har alla fördämningar brustit för [vad som kan sägas](#) om någon som går emot Västvärldens och Sveriges dominerande politiska berättelse.

När började det anses rimligt att saluföra grova personanklagelser mot människor som lyfter kritiska frågor om starka staters maktutövning? Är det inte snarare vad forskning, medier och människor som jobbar mitt i stormens öga har en skyldighet att göra?

I stället har kritik mot västvärldens idé om oss själva blivit det värsta du kan ägna dig åt i svensk debatt. Nåde den som försöker påpeka att vi behöver idka lite självkritik. Eller att vi behöver bli varse det propagandamaskineri som hindrar oss från att se vad vi själva orsakar för skada mot andra och vilka intressen som driver på en militarisering utan motsvarighet i historien och skymmer sikten för var slutet på urskillningslöst dödande går att finna.

Vår egen del i konflikterna behöver enligt den logik som rått råder inte ens diskuteras. Snarare uppfattar vi det som att vi kan klara oss helt utan att reflektera eller kontextualisera olika dimensioner av de krig som utkämpas. Till och med den 75 år gamla israeliska ockupationspolitiken och historiska fakta om Mellanöstern [anses numer överflödigt](#) i samtalen om den ohyggliga utvecklingen i Gaza.

På samma sätt lyckas vi inbilla oss att vissa människor ÄR onda, inte att ondska föds ur ett sammanhang och i ett samspel där ”väst” inte sällan själva utfört ondskefulla handlingar. Vi har till och med lyckats med konststycket att övertyga oss själva om att våra bomber – hur många och vilken förstörelse de än orsakar – är goda och att dessa bomber är för vårt gemensamma bästa.

Men konflikter uppstår aldrig ur ett vakuum. Att vi anser oss stå över de förklaringar som finns i våra motståndares erfarenhet av oss och hur det kan påverka en kris till att bli till mänsklig förödelse är häpnadsväckande enfaldigt. När **Stoltenberg** så lyckas försäga sig och medge att [Nato hade med krigsutbrottet att göra](#) samtidigt som allt fler uppgifter börjar läcka ut om att ett fredsavtal var på gång redan i mars 2022 men hindrades av [USA](#) och Storbritannien – så får det ingen uppmärksamhet alls. Att **Putin** och **Zelenskyj** varit beredda att försöka få slut på kriget passar inte in i den etablerade bilden av [hur vi ska förstå det som händer](#).

Genom krigen i Ukraina och i Gaza skyltar vi i väst därtill ogenerat med våra dubbla måttstockar och är helt blinda för det raseri det föder i världen. Vi verkar tro att västvärlden, som utgör cirka 15 procent av världens befolkning, fortsatt kommer kunna domdera och återropa en regelbaserad världsordning när det passar våra egna syften och strunta i samma rättsprinciper när vi inte tycker att det gagnar oss.

Så här hade det inte blivit om våra medieaktörer hade balanserat olika röster och sett det som sitt viktigaste uppdrag att erbjuda sina läsare och lyssnare mer kontext och en mångfald av experter. När nyhetsredaktionerna fått kritik för ensidigheten, har de hävdat att det varit svårt att få tag på ”motröster”. Vi som representerar de där ”motrösterna” vet att detta inte är sant eftersom vi sällan eller aldrig fått frågan att medverka sedan kriget bröt ut.

Om fler kompetenser fått utrymme att tolka och analysera de förödande krig vi nu ser så hade de ständiga löften om att kriget i Ukraina kommer [vinnas med militära medel utmanats](#).

Likaså hade det blivit tydligare att risken för att Ukrainas förhandlingsläge skulle försvagas ju längre tid kriget pågår och att det är [en illusion att tro](#) att stödet från USA är ändlöst.

En blind tro på militära lösningar riskerar att skapa allvarliga bekymmer för Europas säkerhet och välfärd framåt. Krigens förmåga att frambringa stabilitet och demokrati vet vi empiriskt är obefintlig. Varje gång USA gått i krig och påstått sig vilja rädda friheten för alla har det slutat med att man dragit sig tillbaka efter svåra förluster och med ett försämrat säkerhetsläge [men utan att friheten](#) i väst gått förlorad. Vietnam, Irak, Afghanistan är alla exempel på när vapen pumpats in i konflikter och tusentals eller miljontals liv offrats, utan att man åstadkommit det man sade sig vilja uppnå.

Det vi i dagarna hört från Folk och Försvars rikskonferens manifesterar den ensidighet som kännetecknat vår debatt. När vi hade behövt en bredd av perspektiv, *mer* kontext och möjlighet att dra lärdomar från historien, serveras vi ensidiga och militära lösningar som vår enda väg framåt.

Våra politiker gör oss hellre beredda att skicka våra unga ut i framtida krig än lyssnar in kunskap som lär oss något om hur vi ska förhindra att kriget kommer.

Läs också:

<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/mQx4aE/frida-stranne-och-trita-parsi-om-sveriges-utrikespolitiska-hallning>

<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/WjMg0L/frida-stranne-svarar-pa-kritiken>